

заговарају подражавање *лепе природе* – које заступају Бате, Баумгартен и Менделсон, нити оне које истичу подражавање „прозаичног грађанског света”.

Хегелово схватање уметности превазилази оквире који се појму уметности могу одредити у оквиру испитивање естетике као *филозофског проблема* једног аутора. Због тога треба нагласити да је једини изводљив циљ у овом домену – да се истакну најзначајнији Хегелови ставови о уметности, који би могли да расветле конституисање естетике у његовој филозофији апсолутног идеализма.

Уметност, и естетски смисао уопште, за Хегела представљају пут који нам омогућава да истражимо целокупан обим људског искуства, сматра Херис, који отпочиње тиме што мишљење мора да *изгуби храброст да ће моћи све то у потпуности да стави испред себе*, да оцени и сврста под своје опште формуле.

Хегелов интерес за уметност приметан је већ у најраније доба његовог живота и рада: већ „као гимназиста превео је Псеудо-Лонгинову расправу *О узвишеном* а касније је писао и песме (песму 'Eleuzis' посветио је Хелдерлину)“, да би касније, на својим путовањима у Брисел и Амстердам – 1822. године, Беч – 1824. године и Париз – 1827. године, имао прилике да упозна нека од најзначајнијих дела европске уметности: дела Рубенса, Ван Дајка и Рембранта, катедрале у Келну и Антверпену, важне колекције уметничких предмета - Белведере, Лихтенштајн, Естерхази; да се упозна са италијанском опером, где су му се посебно посебно допала Росинијева дела, и, коначно, да ужива у посетама Лувру и да се ближе упозна како са француском, тако и са светском уметношћу.

Поред конкретног и животног искуства са уметношћу, треба указати и на кључне тезе о уметности тогом његовог *филозофског живота*. У *Феноменологији духа* (1807. године) Хегел разуме уметност као *засебну форму религије*, која, под називом *религија уметности (Kunstreligion)*, заузима средњу позицију између *природне религије* и религије *откровења*. Прво издање *Енциклопедије филозофских знаности* (1817. године), у коме Хегел „први пут употребљава покам апсолутног духа“, смешта уметност *само у оквиру уметничке религије*. У *Енциклопедији филозофских знаности* Хегел, дакле, конституоше филозофско-систематску позицију уметности као начина спознаје апсолутног духа, док се тек у *Предавањима из естетике* развија и излаже идеја уметности у стварности, тј. приказује се апсолутна идеја у њеној чулној егзистенцији, као идеја лепог или идеал. За разлику од идеје као уметнички лепог, која